

2.ÜNİTE : HİKAYE /ÖYKÜ

PDF İÇERİĞİ

- 1-Hikaye Nedir?
- 2-Hikaye Yapı Unsurları
- 3-Hikaye Planı
- 4-Hikaye Türünün Özellikleri
- 5-Hikaye Türleri
- 6-Hikaye Türü Tarihi Gelişimi
- 7-Hikaye -Roman Karşılaştırması
- 8-Hikayelerde Kullanılan Anlatım Türleri
- 9-Hikayelerde Kullanılan Anlatım Teknikleri

1-Hikaye Nedir?

TANIM: Yaşanmış veya yaşanması mümkün olan olayların okuyucuya haz verecek şekilde anlatıldığı kısa edebî yazılara "hikâye (öykü) denir.

Hikâye, insan yaşamının bir bölümünü, yer ve zaman kavramına bağlayarak ele alır. Hikâyede olay ya da durum söz konusudur. Olay ya da durum kişilere bağlanır; olay ya da durumun ortaya konduğu yer ve zaman belirtilir; bunlar sürükleyici ve etkileyici anlatımla ortaya konur.

2-Hikâyenin Öğeleri/Yapı Unsurları

a. Olay: Öykü kahramanının başından geçen olay ya da durumdur. Hikâyede temel öge veya durumdur.

b. Çevre/Mekan (yer): Olayın yaşandığı çevre.Öyküde sınırlı bir çevre vardır.Çok ayrıntılı anlatılmaz, kısa tasvir edilir.

c. Zaman: Hikâye kısa bir zaman diliminde geçer. Hikâyeler geçmiş zamana göre (-di) anlatılır. Konu, yazarın kendi ağzından veya kahramanın ağzından anlatılır.

d. Kişi: Hikâyede anlatılan olayları veya durumları yaşayan kahramanlardır.Hikâyede az kişi vardır. Bu kişiler "tip" olarak karşımıza çıkar ve ayrıntılı bir şekilde tanıtılmaz. Hikâyede kişiler sadece olayla ilgili "çalışkanlık, titizlik, korkaklık, tembellik" gibi tek yönleriyle anlatılır. Kişiler veya tipler, belli bir olay içinde gösterilir. Bu tiplerin de çoğu zaman sadece belli özellikleri yansıtılır.

e.Dil ve Anlatım -Anlatıcı

—Hikâyenin dili açık, akıcı ve günlük konuşma dilinden farklı olarak, etkili sözcük, deyim atasözü ve tamlamalarla zenginleştirilmiş güzel bir dil olmalıdır.

—Anlatım ise iki şekilde olur:

—Hikâye kahramanlarından birinin ağzından yapılan anlatım hikâyede "birinci kişili anlatım"

—Yazarın ağzından anlatılanlar (olaya dahil olmayan)hikâyede "üçüncü kişili anlatım"

f.Bakış açısı

I. Hâkim/İlahi/Tanrısal bakış açısı: Yaşanmış, yaşanan ve yaşanacak olan her şeyi bilir, görür ve duyar. Kahramanların gönlü veya kafasından geçenleri okumaya kadar uzanır.

"Küçük Hasan hiçbir şey düşünmeden ilerliyordu. Ne evde kendisinin dönmesini bekleyen iki küçük kardeşi ne de dört saat uzaktaki nahiye merkezinde hizmetçilik yapan anası bu anda aklında değildi. Ayranını satıp satamayacağını da düşünmüyordu. Kafasında yalnız bir şey vardı: Bu yolu tekrar yürümek, geri dönmek mecburiyeti"

II. Kahraman Bakış Açısı: Kahramanlardan birisidir. Bu anlatıcı, aynı zamanda olay örgüsünün bütün yükünü üstlenen asıl kahraman olabileceği gibi, daha da geri planda yer almış kahramanlardan biri de olabilir. Bir insanın sahip olduğu veya olabileceği bilme, görme, duyma, yaşama imkânları ile sınırlıdır.

"Ben bir ağacım, çok yalnızım. Yağmur yağdıkça ağlıyorum. Allah rzası için kulak verin şu anlatacaklarım. Kahvelerinizi için, uykunuz açılsın, bana cin gibi bakın da size niye bu kadar yalnız olduğumu anlatayım."

III. Müşahit/Gözlemci Bakış Açısı

İtibarı dünyada olup bitenleri, sadece müşahede etmekle yetinir. İkinci aşamada da gözlemlerini adeta bir kamera tarafsızlığı ile okuyucuya nakleder. Bir "yansıtıcı" konumundadır.

O akşam yağmurlu bir hava vardı. Henüz sonbahar ayları yaşanıyordu. Bekir yemeğini erken yemişti ve kitap okumaya çekilmek üzere odasına gidiyordu. Birden kapıya yöneldi, içeridekilere "Ben biraz hava almaya çıkıyorum." diye seslenerek dışarı çıktı. Evlerinin bulunduğu dar sokaktan usulca geçerek sahile doğru yürümeye başladı.

3-Hikaye Planı

Hikâyenin planı üç bölümden oluşur:

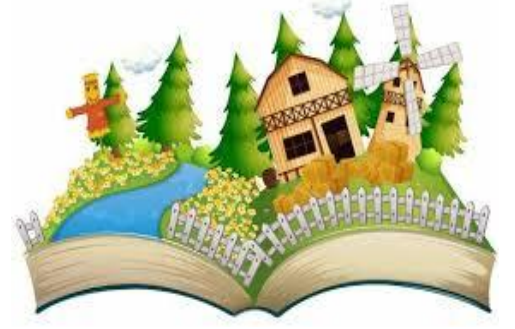
1.SERİM: Hikâyenin giriş bölümüdür.Bu bölümde olayın geçtiği çevre , kişiler tanıtılarak ana olaya giriş yapılır.

2.DÜĞÜM: Hikâyenin bütün yönleriyle anlatıldığı en geniş bölümdür.

3.ÇÖZÜM : Hikâyenin sonuç bölümü olup merakın bir sonuca bağlanarak giderildiği bölümdür.

4-Hikaye Türünün Özellikleri

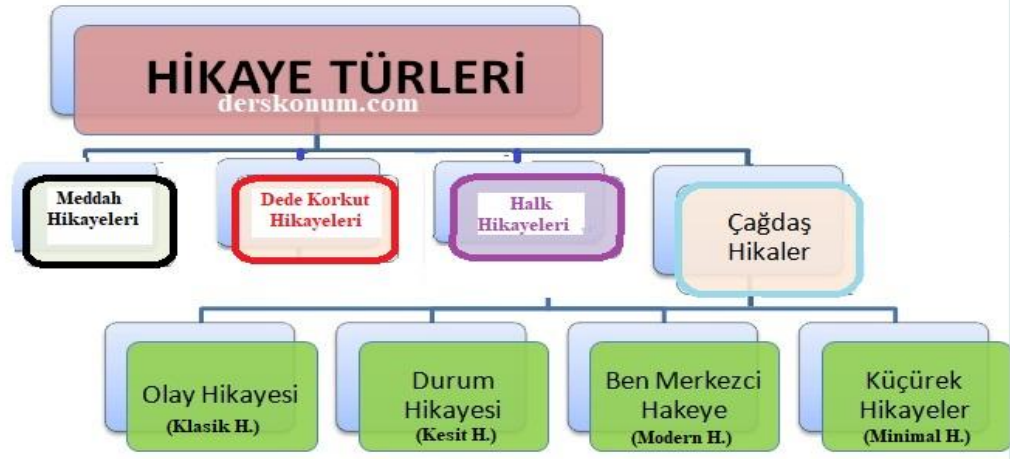
- 1-Hikayede olmuş ya da olma ihtimali olan olaylar anlatılır.
- 2- Hikayelerde olay ve kahraman sayısı sınırlıdır.
- 3-Hikayelerde mekan ve zaman betimlemesi kısa tutulur.
- 4- Neredeyse her konuda hikaye yazılabilir.
- 5- Hikayelerde dil sadedir.
- 6-Hikayelerde –miş ya da –di’li zaman dilimi kullanılır.
- 7-Hikayelerin olay örgüsü çoğunlukla sıralı yani kronolojiktir.
- 8- Hikaye türü edebiyatımızda masalların gerçeklik unsurunun artırılması ile ortaya çıkmıştır.
- 9-Hikâyelerde düşündürmekten çok, duygulandırmak ve heyecanlandırmak esastır
- 10-Hikâyeler, gerçek ya da düş ürünü bir olayı kısa şekilde anlatır.

Hazırlayan :Mustafa Şahin EDEBİYAT

5-Hikaye Türleri:

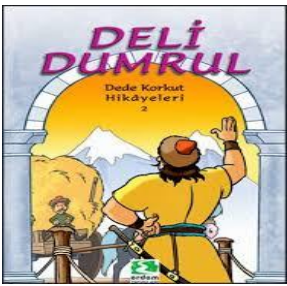
Hikayelerimiz konu, üslup, sanat, anlatım yönleri ile türlere ayrılır. Gelişim sırasına göre hikaye türleri şunlardır:

1- Meddah Hikayeleri:

Tek bir kişinin orta yere gelerek halkı bazen güldürmek bazen düşündürmek bazen de insanlara ders vermek maksadı ile anlattığı hikayelere meddah hikayeleri denir.

2- Dede Korkut Hikayeleri

Asıl adı “Kitab-ı Dede Korkut Alâ Lisan-ı Taife-i Oğuzan”dır.Göçebe hayattan yerleşik hayata, Destandan Halk hikâyeciliğine ve İslamiyet Öncesinden Müslümanlığa Geçiş gösteren, geçiş hikâyeleridir.

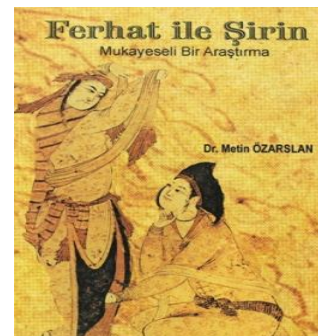
9-11. yy'de Müslüman Oğuz boylarının geleneklerini, göreneklerini, iç mücadelelerini, doğa üstü güçlerle, yaratıklarla savaşmalarını ele alır. 15. yy.da yazıya

geçirilmiştir.

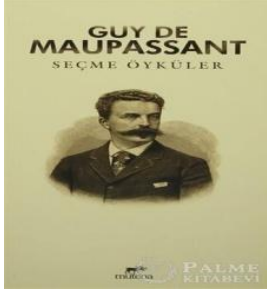
3- Halk Hikayeleri

Türk edebiyatında 16.asırdan itibaren görülmeye başlanan, genellikle âşıklar tarafından nazım-nesir karışık bir ifade tarzı ile dinleyicilere karşı anlatılarak nesilden nesile sözlü olarak aktarılan , yer yer masal ve destan özellikleri gösteren hikayelerdi

4- Çağdaş Hikaye:

a. Olay öyküsü: Bu tarz öykülere "klasik olay öyküsü" de denir. Bu tür öykülerde olaylar zinciri, kişi, zaman, yer ögesine bağlıdır. Olaylar serim, düğüm, çözüm sırasına uygun olarak anlatılır. Olay, zamana göre mantıklı bir sıralama ile verilir. Düğüm bölümünde oluşan merak, çözüm bölümünde giderilir. Bu teknik, Fransız sanatçı Guy de Maupassant tarafından geliştirildiği için bu tür öykülere 'Maupassant tarzı öykü' de denir.

Batı'da

Guy de Maupassant

Türk edebiyatında;

—Ömer Seyfettin —Refik Halit Karay

—Reşat Nuri Güntekin —Yakup Kadri Karaosmanoğlu

b. Durum öyküsü: Her hikâye olaya dayanmaz. Bu tür öykülerde merak ögesi ikinci plandadır. Yazar, bu öykülerde günlük hayattan bir kesit sunar veya bir insanlık durumunu anlatır. Okuyucuyu sarsan, çarpan, heyecana getiren bir anlatım sergilemez. Onun yerine Bu öykülerde kişisel ve sosyal düşünceler, duygu ve hayaller ön plana çıkar. Durum öyküsü ünlü Rus edebiyatçı Anton Çehov tarafından geliştirildiği için bu tür öykülere "Çehov tarzı öykü" de denir.

Batı'da;

Anton Çehov

Türk edebiyatında;

—Sait Faik Abasıyanık

—Memduh Şevket Esendal

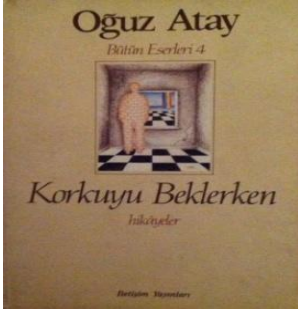

Olay Hikayesi ile Durum Hikayesi Karşılaştırma

- 1.Olay hikayelerinde ana değer olay iken yani bir olayın anlatılması iken durum hikayelerinde varlıkların veya olayların durumu üzerinde durulur.
- 2.Olay hikayelerine Maupassant öncülük etmişken durum hikayelerine Çehov öncülük etmiştir.
- 3.Olay hikayelerinde hikayenin giriş gelişme ve sonuç bölümleri daha belirginken bu durum hikayelerinde bu kadar belirgin değildir.
- 4.Durum hikayelerinde hayattan bir kesit ele alınırken olay hikayelerinde daha geniş bir kesit ele alınır.
- 5.Durum hikayelerinde belli bir sondan söz edilemezken olay hikayelerinde öykünün bir sonu vardır.
- 6.Durum hikayelerini okuyucu kendine göre yorumlarken olay hikayeleri buna imkan vermez.
- 7.Durum hikayelerinde bitmeyen son herkeste farklı bir çağrışım uyandırır.
- 8.Edebiyatımızda olay hikayesinin başlıca temsilcisi Ömer Seyfettin'dir.Durum hikayesi tarzında Sait Faik Abasıyanık ve Memduh Şevket Esendal en yetkin eserleri vermiştir.
- 9.Olay hikayelerinde bir olay sürekli akıp giderken durum hikayelerinde bu durum çok yavaştır.
- 10.Olay hikayelerindeki serim düğüm çözüm bölümleri daha ayırt edici niteliktedir.

c. Ben merkezci/ Modern öykü: Durum hikâyesine benzeyen ancak kahramanın daha çok kendi ruh hâli ve hayal dünyasını yansıttığı hikâyelere ben merkezli hikâye" denir. Bu hikâyelerde olaylar kahraman anlatıcı bakış açısıyla verilir. Hikâyenin ana kahramanı yazarın kendisidir. Yazar, yaşadığı olayları kendini merkeze koyarak, kendisini birey olarak

ele alarak anlatır. Bu hikâye türünde yazar, gözlemlerden ve olaylardan hareketle bireysel bunalım ve çıkmazlara yönelir. Bu nedenle bu hikâyelere "bireyi birey olarak ele alan hikâyeler" de denir.

İlk defa batıda görülen bu tarz hikâyenin **önde gelen temsilcisi** Franz Kafka'dır.

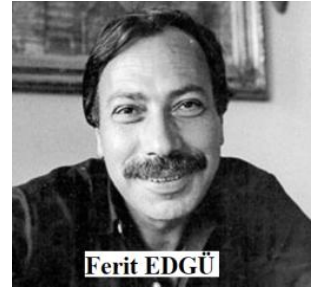
Ben merkezli öykünün **Türk edebiyatındaki ilk temsilcisi** Haldun Taner'dir. Bilge Karasu, Oğuz Atay ve Nezihe Meriç de bireyi birey olarak ele alan (ben merkezli) hikâyeler yazmışlardır.

d. Küçürek Öykü :Çok kısa öykü, minimal öykü olarak da anılan küçürek öykü; kısa öykünün bir cümleye kadar küçültülmüş şeklini ifade eder. Küçürek hikaye yoğun bir öykü türüdür.Öykünün alt koludur. Küçürek öyküde az kelimeyle bir şeyler anlatmak amacı güdülür.Mesaj, öğüt, eğiticilik gibi didaktik amaçların dışında bir anlatıma sahiptir.

"Dünya edebiyatında "flash fiction", "short-short story", "anlık kurmaca" diye tanımlanır.

Türk edebiyatında öne çıkan temsilcileri Ferit Edgü, Hulki Aktunç ve İsmetKür'dür.

Küçürek Hikaye Örneği

Kaç kardeşlik bilmiyorum.
En küçükleri bendim ve henüz saymayı bilmiyordum.
Öğrendiğimde ise hepimiz dağılmıştık.
(Ferit Edgü)

....II...

Yüzdüğünü sanıyor çölde sürünen.

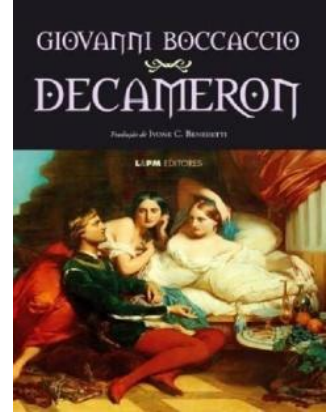
...III..

"Onu güllerle süsledi ama en sevdiği çiçeği asla sormadı."

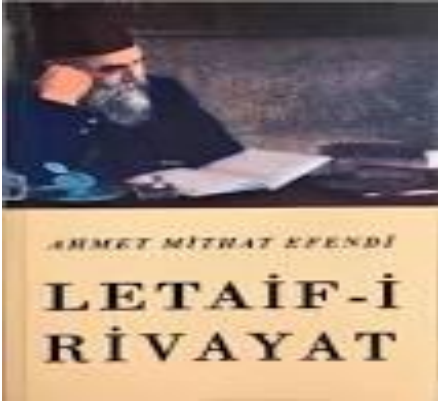
6-Hikaye Türü Tarihi Gelişimi

Dünya Edebiyatında Hikâye

Rönesans'tan (16. yüzyıl) sonra *Giovanni Boccacio*, "*Decameron Öyküleri*" adlı eseriyle öykü türünün ilk örneğini vermiş ve çağdaş öykücülüğün başlatıcısı olmuştur. 18. yüzyılda Voltaire, insan dışındaki yaratıkları ve olmayacak olayları da öyküye katmıştır. Ne var ki romanla aynı dönemde oluşmaya başlayan öykü, bir tür olarak karakteristik özelliklerini ancak 19. yüzyılda romantizm ve realizm akımlarının aygınlamasıyla kazanmıştır. Alphonse Daudet, Guy de Maupassant gibi Fransız yazarlar öykü örnekleri vermişlerdir. Dünya Edebiyatında en ünlü öykücüler Guy de Maupassant ve A. Çehov ve Franz Kafka olmuştur. Bu sanatçılar kendi öykü anlayışının ekolleşmesini de sağlamışlardır.

Türk Edebiyatında Hikâye

Hikâye, Türk edebiyatına yabancı bir tür değildir. Özellikle "Dede Korkut Hikâyeleri", aşk ve savaş hikâyeleri Türk toplumunda asırlarca anlatıla gelmiştir. Bu hikâyeler destan döneminden hikaye dönemine geçişin ilk örnekleri kabul edilmektedirler.

Türk edebiyatında Batılı anlamdaki ilk öyküler Tanzimat Döneminde 1870 lerden sonra yazılmıştır. İlk öykü denemesi **Emin Nihat'ın "Müsameretnâme"**sidir İlk öykü örneği "Letaif-i Rivayat (1880-1890)' adlı eseriyle Ahmet Mithat Efendi vermiştir. Batılı anlamda ilk

öykü örneğini, Sami Paşazade Sezai'nin "Küçük Şeyler" adlı eseridir. Milli edebiyat akımıyla birlikte **Ömer Seyfettin** Türk öykücülüğünde yeni bir çığır açmıştır. Cumhuriyet Döneminde **Sait Faik Abasıyanık** alışılmışın dışında bir öykü dünyası kurmuştur. Ben merkezli modern öykünün ilk örnekleri Haldun Taner tarafından verilmiş son yıllarda yeni bir tür olan küçürek öykü de edebiyatımızda Ferit Edgü ile kabul görmüştür. Hikaye asıl gelişimini Cumhuriyet döneminde göstermiştir.

7-Hikaye -Roman Karşılaştırması

*Hikâye türü, romandan daha kısadır.

Hikâyede temel öge olaydır. Romanda ise temel öge karakter, yani kişidir. Hikâyeler olay üzerine kurulur, romanlar ise kişi üzerine kurulur.

*Hikâyede tek olay bulunmasına karşılık romanda birbirine bağlı olaylar zinciri vardır. Romandaki olaylardan her biri hikâyeye konu olabilir.

*Hikâyede kahramanların tanıtımında ayrıntıya girilmez,.Romandan farklı olarak hikâyede kişiler sadece olayla ilgili yönleriyle anlatılır.

*Öyküde, olayın geçtiği yer (çevre) sınırlıdır ve ayrıntılı olarak anlatılmaz. Romanlarda olaylar çok olduğu için olayların geçtiği çevre de geniş ve ayrıntılı olarak anlatılır.

*Hikâyeler kısa olduğu için anlatım yalın, anlaşılır ve özlüdür. Romanlarda ise anlatım daha ağır ve sanatlıdır.

8-Hikayelerde Kullanılan Anlatım Türleri

BETİMLEYİCİ ANLATIM

Betimleme, varlıkları sözcüklerle görünür kılmadır.

- 1.Betimlemeler açıklayıcı ve sanatsal betimleme olmak üzere ikiye ayrılır.
- 2.kişinin iç dünyasını anlatan betimlemelere tahlil(ruhsal portre) denir.
- 3.Kişinin dış görünüşünü anlatan betimlemelere simgesel betimleme denir.
- 4.Roman, hikâye, tiyatro, gezi yazısı, Şiir gibi türlerde kullanılır.
- 5.Kelimenin yan ve mecaz anlamlarına yer verilebilir.

A-Sanatsal/İzlenim Betimleme

- 1.İzlenim kazandırmak amacıyla yazılır.
- 2.Değişik duylara seslenen özel ayrıntılar üzerinde durulur.
- 3.Ayrıntılar sübjektif olarak verilir.
- 4.Amaç sanat yapmaktır.

Örnek:

Kenar mahalleler... Birbirine geçmiş, yaslanmış tahta evler... Kiminin kaplamaları biraz daha kararmış, kiminin balkonu biraz daha eğrilmiş, kimi biraz daha öne eğilmiş, kimi biraz daha çömelmiştir. Hepsi hastadır; onları seviyorum; çünkü onlarda kendimi buluyorum.(1987/II) Sorusu

B-Açıklayıcı Betimleme

- 1.Bilgi vermek amacıyla yazılır.
- 2.Genel ayrıntılar üzerinde durulur.
3. Ayrıntılar objektif (olduğu gibi)olarak verilir.
- 4.Amaç sanat yapmak için değil, bir konu hakkında bilgi vermektir.
5. Değişik duylara seslenen özel ayrıntılar üzerinde durulmaz.

- 6.Betimlenecek varlığa kişisel duygu ve düşünceler katılmaz.

Örnek:

Akdeniz Bölgesinin çatısı, Toros dağları tarafından oluşturulmaktadır. Dağlar bazı yerlerde denize çok sokulur, kayalık ve az girintili çıkıntılı bir kıyı üzerine dikine inerler. Bazı yerlerde ise kıyı çizgisi ile dağ sıraları arasında Adana Ovası gibi geniş düzlükler girer.

KİŞİ BETİMLEMELERİ (PORTRE)

Kişilerin dış görünüşlerini (fiziksel) ve karakterlerini (ruhsal durum) tanıtan betimlemedir. Kişi betimlemelerine **portre** denir. Portre; fiziksel portre ve ruhsal portre olarak ikiye ayrılır.

1. **Fiziksel portre:** Kişilerin dış görünüşlerinin anlatıldığı betimlemedir. Betimlemede kişiyi, diğer kişilerden ayıran fiziksel özellikler belirtilir. Portresi çizilen kişi hakkında özel görüş ve izlenimler de verilebilir.
2. **Ruhsal portre:** Kişilerin karakter özelliklerinin anlatıldığı betimlemedir.

ÖYKÜLEYİCİ ANLATIM

- 1.Olay, kişi, mekân ve zaman ortak öğeleridir.
- 2.Olaylar birinci şahsın ağzından anlatılabilir.(Anlatıcı olay kahramanlarından biridir)
- 3.Sanat metinleri öyküleyici anlatımla yazılır.
- 4.Olaylar ilahi bakış açısıyla anlatılabilir.
- 5.Olaylar 3.şahsın ağzından anlatılabilir.(Olan biten bir kamera sessizliğiyle izlenip anlatılır)
6. Kişi, mekân ve zaman olay ve olay örgüsünü oluşturmak için kullanılan öğelerdir.
- 7.Öyküleyici anlatım hikâye, roman, anı, söyleşi, görüşme(mülakat) gibi metin türlerinde kullanılır.
- 8.Öyküleyici anlatımda bir olayın olması şarttır.
- 9.Yaşanmış olaylarda olay zincir, kurgulanmış olaylarda olay zinciri vardır.
10. 3.Şahıs anlatımda anlatıcı her şeyi bilir.
11. Öyküleyici anlatım sanat metinlerinde ve öğretici metinlerde kullanılır.
- 12.Sanat metinlerinde anlatıcı kurmaca kişi öyküleyici metinlerde ise gerçek bir kişidir.
- 13.Kelimeler daha çok mecaz ve yan anlamda kullanılır.

Örnek:

O sabah koşup dolabı açtığım zaman, dondum kaldım. Oyuncak bebeğim yerinde yoktu. Bebeği, annemle üstüne oturttuğumuz raf, katı bir yürekte sanki. Hemen anneme koştum; yeri süpürüyordu. Karşısında hiçbir şey söylemeden duruyordum. Durmuş, hep anneme bakıyordum. Annem ise durmadan yeri süpürüyordu. Bin yıl süpürdü, yüz bin yıl süpürdü o yeri; başını bir türlü kaldırmıyordu. Sandım ki bundan böyle annem hep o daracık sofayı süpürüp duracak. Başını kaldırmayacak. Yüzüme bakmayacak. Bana, yiten bebeğimden hiç haber vermeyecek.

Hazırlayan :Mustafa Şahin EDEBİYAT

9-Hikayelerde Kullanılan Anlatım Teknikleri

1-Anlatma	2-Gösterme	3- Özetleme
4-Diyalog	5-İç Konuşma	6- İç Çözümleme
7-Bilinç Akışı	8-Tasvir(Betimleme)	9-Portre

Anlatma Tekniği

Anlatma tekniğinde *okuyucu ile eser (romanda, hikayede vb.) arasına anlatıcı girer.* Okuyucu hemen her şeyi anlatıcı kanalıyla görür ve öğrenir. Okuyucunun dikkati anlatıcı üzerinde yoğunlaşır.

Örnek:

"Haftada iki gece dostlara danslı çay veriliyor, en aşağı iki üç gece de başkalarının davetine gidiliyordu. Aşağı sofa ile taşlık arasındaki camekân kaldırılmış, delik deşik duvarlar sarı yaldızlı bir kâğıt ile kaplanmıştı. Davet akşamları taşlıktaki su küpü, sofadaki yemek masası ve daha başka hırdavat eşya mutfığa taşınıyor, yukarıdan kilimler, iskemleler, süslü yastıklar indirilerek bir kabul salonu dekoru kuruluyordu." (R.N. Güntekin, Yaprak Dökümü)

Gösterme (Sahneleme) Tekniği:

Olaylar, kişiler, varlıklar okuyucuya doğrudan sunulur. *Anlatıcı, okuyucu ile eser arasına girmez.* Okuyucunun dikkati eser üzerinde yoğunlaşır.

Örnek:

"Küçük Ağa başını kaldırdı ve soran gözlerle baktı. Doktor çevik bir davranışla ayağa kalkmıştı. Gidecekti artık. Onun hâlâ soran gözlerine dost gözlerle bakarak:

— Çünkü, dedi. Küçük Ağa'nın siz oluşu.. yani.. nasıl söylemeli?.. Anlıyor musunuz veya anlatabiliyor muyum bilmem... Sizin gibi genç, güçlü, kuvvetli.. ve bilhassa bilgili, akıllı biri oluşu... Kısacası işte siz oluşunuz benim için hususî bir kıymet ve ehemmiyet taşıyor." (T. Buğra, Küçük Ağa)

Özetleme Tekniği:

Varlığı belirgin şekilde hissedilen anlatıcı olayları, kişileri veya diğer unsurları özetleyerek anlatır.

Örnek: "Ali Rıza Bey, Babıâli yetiştirmelerinden bir mülkiye memuruydu. Otuz yaşına kadar Dahiliye kalemlerinden birinde çalışmıştı. Belki ölünceye kadar da orada kalacaktı. Fakat kız kardeşiyle annesinin iki ay ara ile ölmesi onu birdenbire İstanbul'dan soğutmuş, Suriye'de bir kaza kaymakamlığı alarak gurbete çıkmasına sebep olmuştu." (R.N. Güntekin, Yaprak Dökümü)

Diyalog Tekniği:

*Kahramanların karşılıklı konuşmalarına dayanan anlatım tekniğidir. Metne akıcılık kazandırır. Diyalog tekniğinde konuşmalar, kitabi değildir. Kahramanlar, sosyal statülerine uygun biçimde konuşturulur.

Örnek:

— Canım, neden söküyorsunuz? dedim.

— Mühendis Ahmet Bey söktürüyor.

— Ne yapacak bunları?

— Yukarıda deri tüccarı Hollandalı var ya hani, onun bahçesini düzeltiyorlar da...

— İngiliz çimi alsın, eksin, mademki herif zengin...

İç Konuşma (Monolog) Tekniği:

*Kahramanların içsel konuşmalarını aktarmaya dayanan anlatım tekniğidir. Karakterin duygularının ve düşüncelerinin, belirli bir mantık sırasıyla, karakterin ağzından olduğu gibi anlatılmasıdır. İç konuşma tekniğinde, kahramanın duygu ve düşünceleri sesli düşünme şeklinde yansıtılır. Bu anlatım tekniğinde kahraman, karşısında biri varmış gibi kendi kendine konuşur. Bu teknik, karakterin iç dünyasının okuyucu tarafından anlaşılmasında çok önemli bir yer tutar.

Örnek:

"Simit yiyerek yürüyor. Tek tük geçenler dönüp ona bakıyorlar. Kılığı düzgün bir adamın sokakta simit yemesi yasaktır. Bütün yasaklar gibi bunun da kaçamak yolu yok mu? Simidi kır, cebine sok. Tek elinle bir lokma koparıp kimseye sezdirmeden ağzına at. Ama, ben dişlerim sağlamken ısıracağım." (Yusuf Atılgan-Aylak Adam)

İç Çözümleme Tekniği:

*Anlatı türleri içerisinde kahramanların iç dünyası, duygu, düşünce ve hayallerinin ifade edildiği bir anlatım tekniğidir.

*Bu çözümleme tekniği bilinç akışı tekniğiyle karıştırılabilmektedir.

Örnek:

“Eve gitse, biliyordu, gece yarısına dek başka bir şey yapamadan, yukarıdakilerin patirtisine sövecekti... Bol gürültülü, bol dumanlı meyhanelerden birine girdi. Tezgâhın önünde bir boş yer bulup oturdu. Yaklaşan garsona, - Şarap, dedi. Garson, sanki salt onun için buradaymış gibi eğildi. Sanki ötekiler duyacak diye korkuyordu.”
(Yusuf Atılgan; Aylak Adam)

Bilinç (Şuur) Akışı Tekniği:

*Kişilerin duygu ve düşüncelerini, herhangi mantıki bir bağ ve gramer kuralı endişesi taşımaksızın, düzensiz bir şekilde ve çağrışım ilkesi paralelinde doğrudan doğruya okuyucuya aktarmaktan ibarettir..

*Bu teknikte de iç konuşmada olduğu gibi kişilerin iç dünyaları, zihinlerinden geçirdikleri doğrudan o kişilerin ağzından, kendi kendilerine konuşmaları şeklinde verilir.

*Bilinç akışında, iç konuşmadan farklı olarak cümleler arasında mantık ilişkisi zayıftır. Bir kişinin sayıklaması gibi aktarılır.

*Bu teknikte dış dünyaya ait nesnelere, motifler bilinçaltını harekete geçiren serbest çağrışım öğeleri olarak işlev görür.

*Aynı zamanda insanların tanıtılmasında da kullanılan bu teknikte yazar, okuyucuyu kahramanın iç dünyası ile baş başa bırakmayı hedefler.

*Bilinç akışı ile iç konuşma tekniği genellikle iç içe kullanılır.

Örnek:

“Yollar kalabalıktı. Baktığı yeri gözlerinden en uzun sakladıkları için en çok Bebek tramvayına kızılıyordu. Devetüyü paltolu bir kadın görünce yüreği çarptı; ama o değildi. Şapkalıydı. Kalktı. Kapıya yürürken duvardaki takvimi gördü. 7 Mart Cumartesi yazılıydı. 27'nin yarısı kara yarısı kırmızıydı. Rahatladı. İşte boşuna beklemişti. İnsanların düzeninde bütün ayrıntılar önemliydi. Günlerin adı bile... Bugünün cumartesi olduğunu bilseydi saat birde onu görürdü.”

Tasvir (Betimleme) Tekniği:

Betimleme en yalın biçimiyle sözcüklerle resim çizme işidir. Varlıkların niteliklerini, bu varlıkların duyularımız üzerinde uyandırdıkları izlenimleri belirtmektir.

Örnek: "Başımızın üstünde her zaman yeşil, iğne yapraklı dallardan örülü bir çatı var. Dallar öylesine sık ki, güneş ışığı aşağıya süzilemiyor bile. Ormanın içine doğru kilometrelerce uzayıp giden toprak bir yol"

Portre Tekniği:

Portre: Kişilerin dış görünüşlerini (fiziksel) ve karakterlerini (ruhsal durum) tanıtan betimlemedir. Kişi betimlemelerine portre denir. Portre; fiziksel portre ve ruhsal portre olarak ikiye ayrılır.

a. Fiziksel portre: Kişilerin dış görünüşlerinin anlatıldığı betimlemedir. Betimlemede kişiyi, diğer kişilerden ayıran fiziksel özellikler belirtilir. Portresi çizilen kişi hakkında özel görüş ve izlenimler de verilebilir.

"Nihal, orta boylu, kısa saçlı, zayıf, küçük gözlü ve yuvarlık yüzlü bir genç kızdır. Nihal'in elleri ve ayakları boyuna göre çok büyüktür. Kahverengi gözleri ve küçük çenesi ile narin bir görüntüsü vardır. Omuzları dar olduğundan dolayı olduğundan daha küçük görünmektedir."

b. Ruhsal portre: Kişilerin karakter özelliklerinin anlatıldığı betimlemedir.

"Mertcan içine kapanık, kimseyle konuşmayan ve utangaç bir gençtir. Mertcan çok fazla kimseyle konuşmaya, yalnızca soru sorunca cevaplayan bir insandır. Sürekli kitap okur ve derin düşüncelere dalar. Aynı zamanda çok kırılığandır. Birisi en ufak kötü bir şey söylese hemen yüzü asılır. Her zaman gözleri uzaklara dalmaktadır."

Kaynaklar:

derskonum.com
onedebiyat.net

9.Sınıf Edebiyat Ders kitapları

Tüm derslerin **ders notları için** www.derskonum.com

Hazırlayan :Mustafa Şahin EDEBİYAT